

Schedels

Een van de vele hobbies die ik vroeger had, was het verzamelen van botten en schedels. Hoe ik daarbij kwam, weet ik niet meer. Misschien vanwege de biologie lessen op de lagere school, waar je het skelet van de mens als stempel in je schrift kreeg. Je werd geacht allerlei botten in het menselijk lichaam te leren. Onze basisschool, de Dr. H. Bavinckschool aan de Singel 140 in Dordrecht, was vooruitstrevend. We kregen ook les in Engels en Frans op deze school; dit was uiteraard voor de liefhebbers en werd in de middagpauze gegeven aan degenen die niet naar huis gingen om een boterhammetje te eten. *Papa fume une pipe* en dat soort werk. Op de middelbare school had ik in het eerste jaar wel meteen een tien voor Frans.

Maar terug naar de schedels en botten. Tijdens allerlei uitstapjes verzamelde ik schedels, botten en tanden. Zo bouwde ik een mooie collectie op van haaiantanden die aan het strand gevonden werden, muizenschedels en -tanden via onderzoek aan braakballen van uilen, rattenschedels van proefdieren tijdens mijn opleiding, schedels in de duinen en bossen, een bijzondere steenbokschedel die in de Aosta-vallei gevonden werd (zie column *Aosta*) en als kers op de taart: een echte mensenschedel.

In het Anatomisch Museum Bleulandinum in Utrecht zijn vele soorten skeletten te bewonderen. Het museum is genoemd naar Jan Bleuland, een vroegere hoogleraar, die de basis voor deze collectie heeft gelegd. Sinds 1838 is de collectie van modellen van het menselijk lichaam in bezit van de universiteit. Ook het Universiteitsmuseum Utrecht vlakbij ons huis herbergt vele skeletten. Tijdens ontdekkingstochtjes met de kinderen in dit museum en de proefjes die je in het lab kon doen, kon je griezelen bij de skeletten en resten die je daar aantrof. Beren, apen, krokodillen, maar ook een narwal of een fijn skeletje van een mol met reusachtige graafpoten.

De steenbokschedel hadden mijn jeugdvriend Johan en ik gevonden tijdens een wandeling door de Italiaanse bergen, achter een grote rots waar kennelijk een steenbok was neergestort en omgekomen. We besloten het hele skelet mee te nemen om later op te zetten. Wel spannend en ook een beetje smerig om een karkas van zo'n steenbok tussen je tentmateriaal en je vuile sokken te hebben liggen. Van het opzetten is het echter niet meer gekomen, maar de schedel is er nog steeds, als presse-papier.

De meest imposante schedel in mijn collectie is die menselijke schedel. Die kreeg ik van mijn vader, die hem als arts in opleiding ergens op de kop had getikt. De schedel was oefenmateriaal voor de jonge artsen. Zij konden aan de schedel goed zien hoe de botstructuur was, waar de verbindingslijnen liepen. Je kon het gapende neusgat zien en de tandimplant. De schedel was netjes gelakt met vernis.

Wat mij altijd is opgevallen, is het gat dat er in de schedel was gezaagd. Voor medische studenten in de jaren vijftig ongetwijfeld van groot belang, om zo ook in de schedel te kunnen kijken. Het was een klein schedelkapje dat van de schedel gelicht kon worden: een donkere kale diepte staarde je dan aan.

Zelf dacht ik altijd: van wie zou die schedel geweest zijn, wie was die mens op wiens lichaam ooit dit hoofd prijkte?